

DE DOMPHOORN

TIJDSCHRIFT VAN NATUUR- EN VOGELWACHT DE VIJFHEERENLANDEN

NR.: 1

56e jaargang MAART 2022

DE DOMPHOORN

Driemaandelijkse uitgave van
Natuur- en Vogelwacht
De Vijfheerenlanden

Nr. 1 56e jaargang MAART 2022

Redactie:

Dhr. D. Kerkhof,
Vianen

Mevr. J. Lemcke,
Schoonrewoerd

Redactieadres:

dkerkhof@xs4all.nl
06-51042553

Sponsors:

Autobedrijf Van Zessen
Lexmond

Van de Scheur Logistiek
Vianen

Case Electronics
Arkel

Bankrekeningnummers:

Voor contributie:
NL 07 INGB 0001 4752 64

Voor fruit en producten uit
de Groene Winkel:
NL 57 RABO 0301 9643 94

Nieuwe leden kunnen zich aanmelden door het ingevulde aanmeldingsformulier te sturen naar de ledenadministratie via ons adres: Overboeicop 15, 4145 NN Schoonrewoerd of dit, tijdens openingsuren, af te geven in ons verenigingsgebouw De Schaapskooi. Aanmelden kan ook via onze website www.natuurcentrum.nl

Adreswijzigingen en opzeggingen dienen schriftelijk kenbaar gemaakt te worden aan de ledenadministratie via ons postadres, hierboven vermeld, of via het e-mailadres: info@natuurcentrum.nl
Het verenigingsjaar is gelijk aan het kalenderjaar.
Eventuele opzeggingen dienen uiterlijk 1 november voorafgaand aan het beoogde jaar bij de ledenadministratie gemeld te worden.

De contributie

 bedraagt minimaal:

- voor jeugdleden tot 16 jaar	€ 6,25
- voor leden	€ 12,50

Uiterste inleverdata kopij

 DompHoorn bij de redactie

voorjaarsnummer	20 februari
zomernummer	20 mei
herfstnummer	20 augustus
winternummer	20 november

Aanwijzingen voor auteurs

De Dompfoorn is bedoeld voor verenigings- en werkgroepnieuws, excursieverslagen en artikelen over natuur en landschap en het beheer en behoud daarvan. De nadruk ligt sterk op De Vijfheerenlanden.

Teksten graag als platte tekst aanleveren in een gangbaar tekstprogramma, zoals Word. Bijschriften bij foto's en tabellen liefst aan het eind van de tekst plaatsen; in de tekst zelf alleen de nummers van foto's en tabellen vermelden op de gewenste plek. Tabellen bij voorkeur los aanleveren als Excelbestand.

Foto's moeten van goede kwaliteit zijn en los (dus niet in de tekst) aangeleverd worden in hoge resolutie: minimaal 250 dpi, liever 300 dpi of meer. In byte: 1-4 MB.

De redactie kan een artikel inkorten of formuleringen wijzigen t.b.v. de leesbaarheid.

INHOUDSOPGAVE

- 02 Van de bestuurstafel
- 03 De Groene Winkel is vernieuwd
- 04 Israël op z'n smalst – over koralen, vogels en vissen
- 12 Overzicht activiteiten werkgroep Educatie
- 14 Neuzen
- 17 **Meer Bomen Nu** oogst zaailingen in Kedichem
- 18 Paddenstoelenexcursie Horsterwold
- 20 Activiteitenoverzicht
- 22 Vogelexcursie Flevopolder
- 23 *Het Vogeljaar* stopt in jubileumjaar
- 26 Boerenzwaluwen
- 28 Jaarverslag 2021

Omslagfoto: Klein waterhoen. Dit is in Nederland een zeer zeldzame broedvogel. Deze foto is gemaakt bij Eilat in Israël door Hans de Braal. Zie ook zijn artikel verderop in dit nummer.

Vooraankondiging Vogelcursus

Dit jaar organiseren wij weer een vogelcursus in De Schaapskooi, maar na elke theorie-avond nemen wij u ook mee het veld in. De cursus is bedoeld voor beginnende vogelaars maar ook zeer geschikt voor mensen die hun basiskennis op dit gebied weer eens op willen frissen.

Doordat het lange tijd niet zeker was of de cursus vanwege corona wel door kon gaan, is dit besluit nu pas genomen. Bij het ter perse gaan van deze *Dompfoorn* waren dan ook nog niet alle details bekend.

Voor meer informatie over de cursus verwijzen wij u daarom naar onze website www.natuurcentrum.nl. Hierop staat alle relevante informatie, ook over deelname enzovoort. Het aantal deelnemers zal gelimiteerd zijn, dus geef u snel op.

Namens werkgroep VOGELS,
Hans de Braal, Chris Kramer en Arie Versluis

Openingstijden van Natuurcentrum De Schaapskooi In het zomerseizoen:

- Op donderdag: 19.00 – 23.00 uur
- Op zaterdag: 10.00 – 16.00 uur
- Op zondag: 13.00 – 16.00 uur (vanaf 1 mei, in maart-april zijn we op zondag gesloten)

Kijk voor de laatste berichten op onze website: www.natuurcentrum.nl

VAN DE BESTUURSTAFEL

Annelies van Egmond afgetreden als bestuurslid

In het bestuur heeft eind 2021 een belangrijke wijziging plaatsgevonden. Tussen voorzitter Annelies van Egmond enerzijds en een groot deel van het bestuur plus enkele dragende werkgroepleden anderzijds zijn onoverbrugbare verschillen van inzicht ontstaan over de manier waarop de vereniging bestuurd dient te worden. Ereleden (tevens oud-bestuursleden) René Ponsen en Jan Vink hebben nog onderzocht of de problemen opgelost konden worden, maar dit bleek niet mogelijk. Daarop heeft Annelies besloten af te treden.

Wij bedanken Annelies voor de grote inzet die zij toonde in de jaren 2016-2021, de periode dat zij deel uitmaakte van het bestuur, waarvan een aantal jaren als voorzitter.

Het bestuur telt na het afscheid van Annelies nog vier bestuursleden. Johan Stevens, sinds 2014 bestuurslid, heeft te kennen gegeven dat hij op de eerstvolgende ALV afzwaait. Vicevoorzitter Etta Eleveld vervult voorlopig de formele rol van voorzitter.

Drie oud-bestuursleden, te weten Cees Gielis, Dick Kerkhof en Wim Pons, ondersteunen als adviseur voorlopig het bestuur, totdat dat weer op sterkte is. Ook René Ponsen en Jan Vink geven af en toe advies.

Algemene Ledenvergadering 23 juni

Normaal gesproken houden we eind april de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering. Het bestuur behoeft echter dringend versterking (zie boven). We hebben daarom extra tijd nodig om kandidaat-bestuursleden te vinden die op de ALV voorgedragen kunnen worden. Om deze reden is de ALV verplaatst naar **donderdagavond 23 juni**. De agenda voor de ALV zal gepubliceerd worden in het volgende nummer van *De Dompfoorn*, dat hoogstwaarschijnlijk eind mei zal verschijnen. Het jaarverslag 2021 staat al in dit maartnummer.

Op zoek naar kandidaat-bestuursleden

We hebben al verschillende leden benaderd met de vraag of zij kandidaat-bestuurslid willen worden. Eén lid heeft de laatste paar vergaderingen bijgewoond om eens te horen, zien en proeven hoe het eraan toegaat bij een bestuursvergadering. We streven naar versterking met minstens drie à vier nieuwe bestuursleden, opdat het bestuur weer – zoals vroeger – uit minimaal zes of zeven mensen zal bestaan.

Als we leden benaderen, krijgen we vaak te horen: “besturen is niet mijn sterke punt, ik ben meer een doener”. Maar, beste mensen, bedenk wel dat de leden die in het verleden bestuurslid waren, veelal óók doeners waren, die zich toch lieten overhalen om een of twee bestuursperioden mee te draaien in het bestuur. We zijn een grote vereniging met eigen gebouwen en materieel en veel werkgroepen, het is absoluut noodzakelijk dat er een goed functionerend bestuur is. Denk er dus eens over om – net als dat voornoemde ene lid – een paar bestuursvergaderingen vrijblijvend bij te wonen, om te zien of het misschien toch een leuke en interessante bezigheid is, bovendien uiterst nuttig.

Weer een Vogelcursus voor beginners

Enkele vogelaars bereiden weer een vogelcursus voor beginners voor, Hans de Braal wordt de cursusleider. Het gaat al gauw gebeuren: in maart of april. Gedetailleerde informatie zal op onze website gepubliceerd worden, hou www.natuurcentrum.nl dus in de gaten als je geïnteresseerd bent.

Evenementen 2022 vastgesteld

Omdat bijna alle coronamaatregelen zijn ingetrokken, konden de werkgroepen weer evenementen bedenken die we in 2022 willen organiseren. Zie de website en de middenpagina's van deze *Dompfoorn*.

Dick Kerkhof, namens het bestuur

DE GROENE WINKEL IS VERNIEUWD

In de Schaapskooi is een kleine winkel ingericht waar men van alles kan kopen met betrekking tot de natuur.

Een kleine greep uit het assortiment:

Kwartetten met opdruk uit de natuur. Prijs vanaf € 2,-

Verschillende **zoekkaarten** o.a. van **waterdiertjes, pootafdrukken, libellen** en nog veel meer onderwerpen. Per kaart € 1,-

Dienbladen, onderzetters, placemats en kaarten van Jasper de Ruiter eveneens met opdruk uit de natuur. Hij is bekend als natuurillustrator.

Speciale wol voor de wandelaars om blaren te voorkomen of drukplekken te verminderen. Vanaf € 3,95

Verder staat er voor de winkel een standaard met **ansichtkaarten** vanaf € 1,25

Voor de fietsers en wandelaars zijn er veel **routes** te koop in de prachtige omgeving van de Schaapskooi. Vanaf € 0,50

We hebben een scala aan **NATUURBOEKEN**:

Boeken voor de jeugd zoals onder meer: **Kriebelbeestjes, Uilenvlucht** en **Ratjetoe** Ook heel leuk om uit voor te lezen. Prijs € 14,95

Een ander boek interessant boek voor de jeugd: **Alle Kinderen Naar Buiten**.

Prijs € 29,95

Een boek dat kinderen stimuleert naar buiten te gaan om zo oog te krijgen voor de vele kleine en grote wonderen in de natuur en nog belangrijker, hoe hier zorgvuldig mee om te gaan. Vier seizoenen lang ontdekken de kinderen de natuur zowel binnen als buiten. De natuur is als het ware een grote speeltuin, het ideale ontdekkingsparadijs. Dit boek nodigt hen uit om daar creatief gebruik van te maken. Dit boek is met name voor kinderen van 4 t/m 12 jaar.

Voor de ouderen: de **zakgids Vogels van Nederland** is een gids met overzichtelijke informatie over de belangrijkste kenmerken, gedrag, zang en habitat van ruim 300 inheemse vogelsoorten. Prijs € 16,95

Kom gerust eens kijken in onze Groene Winkel tijdens openingstijden van Natuurcentrum De Schaapskooi.

ISRAËL OP Z'N SMALST – OVER KORALEN, VOGELS EN VISSEN

Hans de Braal

Helemaal in het zuiden van Israël liggen de Jordaanse en de Egyptische grens slechts zo'n 10 km bij elkaar vandaan. Daartussen ingeklemd, aan de oevers van een uitloper van de Rode Zee, ligt de stad Eilat. Eilat ligt aan het begin (of het einde) van de Aravavallei, tussen de bergen van Jordanië (het Bijbelse Edom) en de bergen van de Negevwoestijn (wat in feite een uitloper is van de Sinaïwoestijn) in. Eilat is een bekende bestemming voor liefhebbers van de winterzon. In de wintermaanden wordt het er ongeveer 22° C. Eilat is een moderne stad met veel hotels en stranden. Archeologische opgravingen en historische gebouwen zijn hier nauwelijks te vinden. Voor de liefhebbers van de Bijbels/Joodse geschiedenis en ook voor natuurliefhebbers lijkt dit dus geen erg interessante bestemming.

De omgeving van Eilat heeft voor de natuur-

liefhebber echter wel veel te bieden. Wat te denken bijvoorbeeld van het vogelringstation? Het is te vinden vlakbij de stad, pal aan de Jordaanse grens. Hier, in dit gedeelte van de Aravavallei, was vroeger een zoutmoeras. Tijdens de voorjaarsstrek en de najaarsstrek vonden veel vogels hier rust en voedsel, terwijl het ook voor broedvogels een goede plek was om te verblijven. Er is nog helaas nog maar een klein restant van dit zoutmoeras over en juist hier worden vogels gevangen en geringd voor onderzoek. Maar ook de gewone vogel-liefhebber komt hier prima aan zijn trekken, want een groot gedeelte van het terrein is toegankelijk om naar vogels te kijken en om vogels te fotograferen. Met name tijdens de voorjaarsstrek en najaarsstrek zijn hier prachtige waarnemingen te doen. Bijzonder om te zien bijvoorbeeld zijn de tjiftjafs, op weg naar het noorden. Normaal gesproken herken je de

De stad Eilat.

Een restant van het zoutmoeras. Op de voorgrond droger struweel, op de achtergrond Eilat.

Eilat Mountains.

Boven: Tjiftjaf

Onder: Blauwborst

Onder: Kuifleeuwerik.

tjiftjaf meteen aan de zang. Hier, in Eilat, zingen ze niet. Het enige wat ze doen is eten! Ze moeten namelijk nog veel verder, naar het noorden. De tjiftjafs zijn dan ook veelal op de grond te vinden, ijverig pikkend naar alles wat eetbaar is. Hetzelfde geldt voor de blauwborsten, met dat verschil dat ze nog niet goed op kleur zijn gekomen. Ze zien nog wat 'bleekjes'. Tegen de tijd dat ze in de broedgebieden zijn gearriveerd zijn ze ongetwijfeld prachtig op kleur gekomen. En wat je ook niet direct verwacht in zo'n woestijnachtige omgeving is een prachtige waarneming van een roerdomp!

Ook andere plaatsen in en rond Eilat zijn aantrekkelijk voor vogels, en dus ook voor vogelliefhebbers. In parken als het Ofirapark en het Holland Park, maar ook bijvoorbeeld aan het North Beach en omgeving, zijn verschillende vogelsoorten waar te nemen, zoals bijvoorbeeld de kuifleeuwerik. Dus ook voor de natuurliefhebber is er in en om de stad verrassend genoeg toch nog genoeg te beleven.

De vrijwel kale bergen rond Eilat lenen zich voor prachtige wandelingen. De Red Canyon bijvoorbeeld is zeer de moeite waard. Bij zo'n wandeling in de bergen kun je ook vogels zien, zoals bijvoorbeeld de Arabische woestijnpatrijs en de Aziatische steenpatrijs of Chuckarpatrijs. Een andere opvallende verschijning is de knalblauwe Sinaï-agame. Dat wil zeggen, de mannetjes die paringsbereid zijn, zijn erg blauw. Met het verdwijnen van de paringsbereidheid verdwijnt ook de blauwe kleur. Toen ik een agame voorzichtig benaderde voor een foto van dichtbij kreeg ik wel mijn foto van dichtbij, maar zonder blauwe kleur. Mijn fototoestel bevorderde kennelijk niet de paringsbereidheid van dit reptiel. Ik kan het begrijpen...

Op een aangename middag hebben we ook nog een bezoek gebracht aan Coral Beach. In deze tijd van het jaar (medio

Roerdomp. De 'Domphoorns' die 's winters Israël en omgeving aandoen, broeden vermoedelijk in Noord-Azië.

Aziatische steenpatrijs, ook chuckarpatrijs genoemd.

Boven: Arabische woestijnpatrijs.

Onder: De Sinaï-agame verschiet van kleur als je te dichtbij komt.

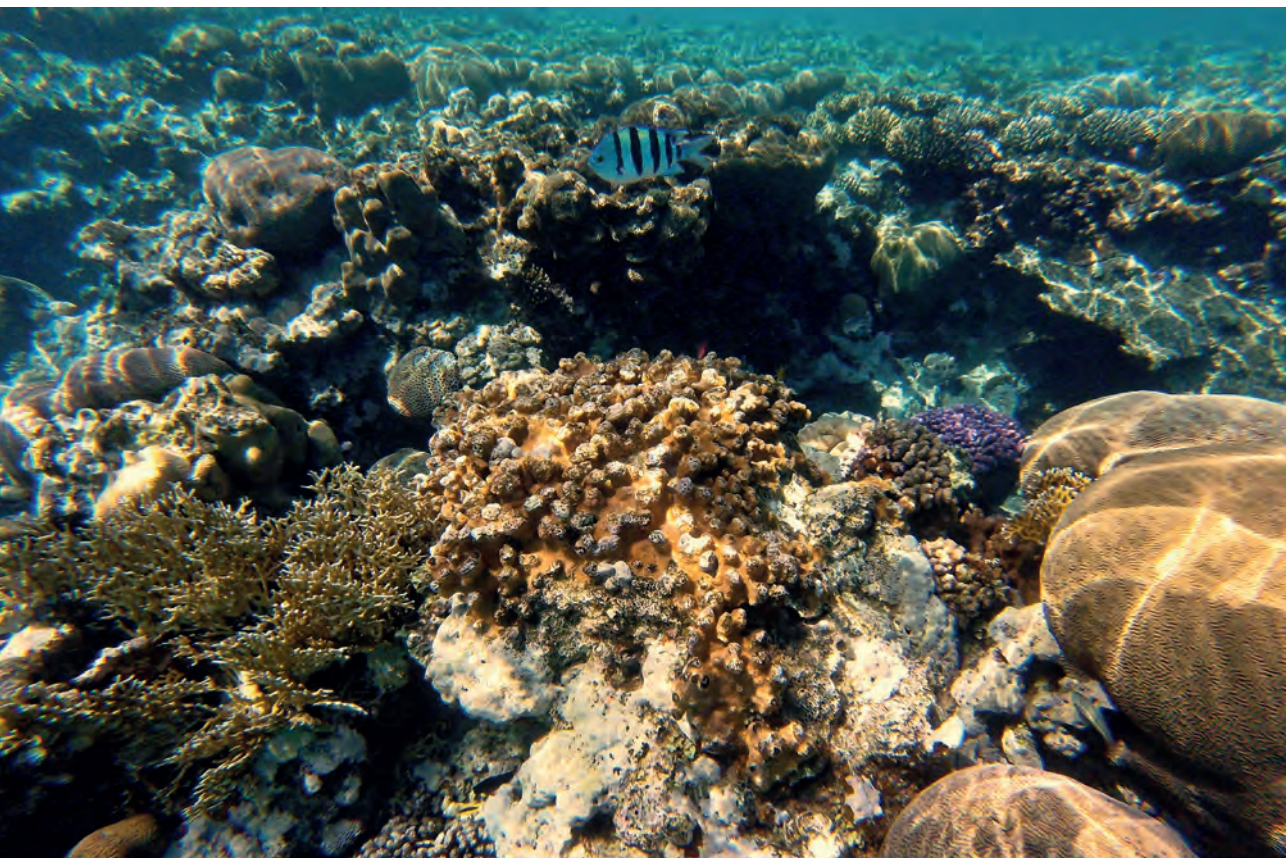
februari) is het nog lekker om in het zonnetje te zitten. In de andere jaargetijden is dat niet echt aan te raden vanwege de hitte en de zonkracht. Maar de belangrijkste attractie van Coral Beach is het koraal. Er wordt heel voorzichtig mee omgesprongen. Je mag niet zomaar het water in lopen maar je moet over een steiger over het koraal heen lopen. Dan kun je via een trapje te water en kun je langs het koraal heen snorkelen. En dan genieten

van de prachtige koralen en kleurrijke vissen! Omdat ik een kleine *action cam* (GoPro) bij me heb die ook waterdicht is kan ik foto's maken en filmen. De kwaliteit van het beeldmateriaal is vanzelfsprekend een stuk minder dan van de spiegelreflexcamera's waar ik normaal gesproken mee fotografeer, maar iets is beter dan niets.

Boven: Red Canyon.

Onder: Koraal.

Sporenkievit.

Dunbekmeeuw.

Links: Bonte ijsvogel.

Onder: Gestreepte prinia.

Rechts: Lachstern.

Boven: Steltkluit.

Onder: Flamingo's.

OVERZICHT ACTIVITEITEN WERKGROEP EDUCATIE

Door het jaar heen organiseren we een aantal educatieve activiteiten. In principe zijn de activiteiten op zaterdagen en in de schoolvakanties. De kosten variëren van 1 tot 10 euro per deelnemer. Bij een aantal activiteiten wordt er ook wat geknutseld. Vaak zijn de activiteiten in en bij ons natuurcentrum De Schaapskooi, Overboeicop 15 te Schoonrewoerd. Maar dit is niet noodzakelijk. (Groot)ouders zijn altijd welkom en kunnen gratis meedoen en hun kroost begeleiden. Daarnaast kunnen we benaderd worden om educatieve activiteiten te organiseren voor scholen en dergelijke. Deze kunnen op alle doordeweekse dagen worden uitgevoerd.

Voorjaar:

- A. Vogelexcursies voor de jeugd: op een aantal locaties spreken we af met de deelnemers en gaan we vogels spotten. Locaties kunnen bijvoorbeeld zijn:
 1. Het bos achter de Schaapskooi.
 2. De Everdinger Waarden.
 3. Het Zouweboezemgebied.
 4. Polder De Eng bij Kedichem.
 5. Rond de Wiel van Schoonrewoerd.
 6. Ook natuurgebieden buiten onze VHL kunnen bezocht worden.
- B. Lente in het land: we gaan op zoek naar allerlei lenteleven, zoals bloemen, insecten, vogels, kikkers en padden.
- C. Speciale aandacht voor beestjes, kikkers en padden in aparte activiteiten.
- D. Activiteiten in de Nationale Vogelweken, eind april-begin mei.
- E. Herbarium maken van gedroogde wilde bloemen en planten: we verzamelen 15-20 algemeen voorkomende wilde bloemen, geven tips om ze te drogen en daarna in te plakken.

Zomer:

- A. Slootjesdag: op een zaterdag in juni doen we mee met de landelijke slootjesdag van het IVN. We gaan achter de Schaapskooi in groepjes beestjes vangen in de sloot en bewonderen.
- B. Zomer in het land: op zoek naar allerlei planten, bloemen en dieren. Dit kan bij de Schaapskooi of elders in de VHL.
- C. Gezinswandelingen: een aantal donderdagavonden lopen we door het gebied achter de Schaapskooi en letten we op alles wat leeft en groeit en ons altijd weer boeit. De maanden juni, juli en augustus komen hiervoor in aanmerking. Deze activiteit kan ook op andere locaties in onze streek plaatsvinden.
- D. Vlinders kweken: op een zaterdag in augustus is er in de Schaapskooi uitleg over vlinders kweken, met name de zgn. brandnetelvlinders: dagpauwoog, kleine vos, atalanta e.a.

Herfst:

- A. Herfst in het land: aandacht voor vogeltrek, zaden en vruchten, paddenstoelen, spinnen et cetera.
- B. Paddenstoelen dag: alle aandacht voor de zwammen, met zoektocht, practicum met champignons en champignonsoep toe.
- C. Bodemdierendagen: zie ook de Slootjesdag in het voorjaar.
- D. Herfstbladeren werkstuk maken.

Winter:

- A. Vogels in de winter: aandacht voor vogels voeren in de tuin en vetbollen maken.
- B. Vogels in de winter: zie hierboven en dan met een noten- of pindarekje maken.
- C. Nestkastjes timmeren.
- D. Op zoek naar sporen van allerlei dieren.

Deze activiteiten doen we bij voorkeur in de Kerstvakantie.

Het hele jaar mogelijk:

- A. Kinderfeestjes. Mogelijkheden zijn divers, meer info op aanvraag.
- B. Uilenmiddag: Met uilenballen pluizen en knutselen.
- C. Fietsexcursies: door de VHL, aandacht voor natuur en landschap. Lengte en routes in overleg.
- D. Privé excursies: Vanaf 2 personen met een natuurgids en onderwerpen naar keuze.
- E. Andere natuurwensen: Laat ons maar weten wat uw wensen zijn.
- F. Voor basisscholen, BSO's, verenigingen, familie-uitjes kunnen allerlei activiteiten ingezet worden.

Speciaal voor basisscholen:

In het verleden kwamen er jaarlijks tientallen groepen kinderen onder schooltijd voor een natuur les naar de Schaapskooi. Tegenwoordig is het erg lastig voor scholen om vervoer te regelen.

Daarom is het wat ons betreft mogelijk dat we lessen op scholen en met name buitenactiviteiten doen in de directe omgeving van de scholen.

Geïnteresseerden kunnen contact opnemen. Ook kunnen we alternatieve schoolreisjes in de natuur aanbieden.

We werken niet a.d.h.v. leerlijnen et cetera. Elke gewenste activiteit kunnen we leveren, aangepast aan de leeftijden van de kinderen. De school vraagt, wij doen het!

En verder:

Allerlei andere activiteiten vanuit de diverse werkgroepen, zie de website: www.natuurcentrum.nl en ons kwartaalblad De Dompfoorn.

Contact via: info@natuurcentrum.nl

NEUZEN

Jolanda Lemcke

Het was vroeg in de ochtend. Er scheen een waterig zonnetje, maar de lucht beloofde meer, meer zon, meer helderheid. En... je kon het ruiken... ik weet niet goed hoe ik het noemen moet, maar toen ik de deur open deed, rook het anders buiten. Er waren meer vogels, die ook veel meer geluid maakten en het leek al wat groener in de tuin. Het voorjaar is in aantocht!

Tijd om – met je jas nog aan, je sjaal nog om, je handen diep in de zakken- met je neus in de wind te gaan staan. Je neus richting de zon te draaien en de warmte van de stralen op je wangen te voelen. Tijd om te gaan snuffelen in de perken of er al bloembol-neuzen boven de aarde en het afgefallen blad uitkomen. Oh, ja, de sneeuwklommen bloeien al uitgebreid en de krokussen, in geel, wit en paars kleuren de randjes. De blauwe duifjes staan op uitkomen. En nu komen de narcissen en de tulpen, de aluin-bollen en hyacinten naar boven... Waar had ik ze ook weer allemaal gezet? Ik loop met mijn neus naar de grond alles

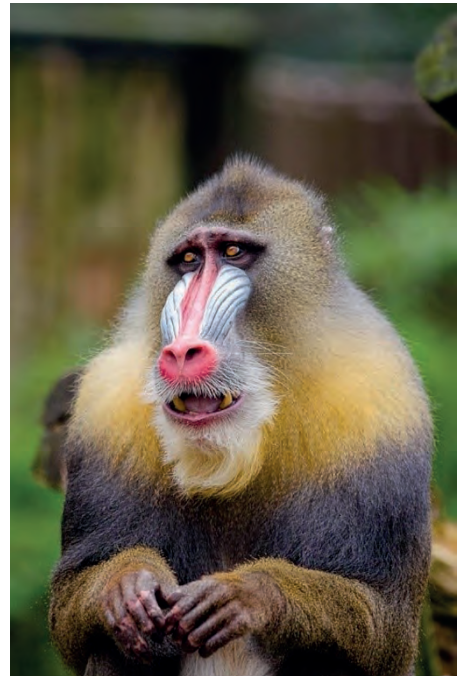
af te speuren. Ondertussen genietend van die geur... lentegeur...

Intussen zitten er veel mensen thuis zonder geur. En zonder smaak, ziek, corona, zo akeelig. Dat ziek zijn is al erg, maar niks kunnen proeven en ruiken... dat lijkt me heel erg. Je neus, geuren, schijnen je diepste herinneringen wakker te kunnen schudden. Meer nog dan plaatjes en geluiden, hoewel muziek ook een sterk effect kan hebben, hebben geuren het vermogen om herinneringen op te roepen die heel diep zijn opgeslagen. Ik heb het met de geur van boenwas... dan loop ik als klein kind weer in de pastorie van mijn opa en oma. Voor geuren hebben we namelijk een apart geheugen: het olfactorisch geheugen. Ons reukorgaan is een heel oud waarnemingsinstrument.

Dieren en planten maken veel gebruik van geur. Bloemen lokken er insecten mee, niet voor de bewonderende blikken, maar voor de broodnodige bestuiving. Dieren sporen met hun neus voedsel op. Snuffelen is een manier om te herkennen: ben jij eigen of niet? Ben jij bang voor mij of niet?

En wat zijn er veel verschillende neuzen. Vooral in de dierenwereld is de variatie enorm. Zomaar een greep van het internet:

De neus is ook een gevoelig deel van ons lichaam. Als je je neus stoot, dan voel je dat stevig. De tranen springen je in de ogen. Een kat die zich bedreigd voelt, deelt graag een gevoelige tik uit op....juist liefst op de neus.

Er is maar weinig nodig om je neus erg te irriteren. We weten het nu allemaal: die akelige wattenstokjes voor de corona-zelf-testen, elke week twee keer bij ons thuis. Je wordt er dol van. Onze neus vertelt ons ook of er gevaar is: rook en rotting hebben we snel in

de gaten. En dan is het van belang om actie te ondernemen: vluchten of het rottende niet opeten. Onze neus is een belangrijk orgaan.

Wij kennen in de Nederlandse taal heel wat spreekwoorden en uitdrukkingen met het woord neus. Daaraan zie je ook dat de neus tot de verbeelding spreekt. Een paar bekende? Hier komen ze aan: iemand bij de neus hebben/nemen (iemand foppen, bedriegen). Niet verder kijken dan zijn neus lang is (kortzichtig handelen). Hij is geen knip voor zijn neus waard zijn (hij is een slecht mens). Wie zijn neus schendt, schendt zijn aangezicht (kwaadspreken over familie is ook slecht voor je zelf). En zo nog tientallen meer. Ik vond er ook een paar die ik niet zo kende: tussen neus en lippen kan een goede kans ontglippen (op het laatste ogenblik kan er nog iets misgaan). Wie niet besnot is, moet zijn neus niet vegen (wie onschuldig is, moet niet op een beschuldiging ingaan). Van kruien krijg je lange armen en grote neusgaten (Dat zegt iemand die geen zwaar werk wil verrichten). Van zijn neus een anker maken (op zijn gezicht vallen).

De combinatie van een neus met een dier vind ik altijd weer verrassend. Probeer je het volgende ook vooral voor te stellen als een plajtje: Het neusje van de zalm (het allerbeste). Ja, ja, maar daar heb je dan niet veel van als je maar één zalm hebt...zo'n klein neusje. Een andere dan, stel het je voor, hoor: een hondenneus hebben (zeer scherp kunnen ruiken, weten waar men zijn voordeel kan halen). Of deze: iemand de pieren uit de neus halen (iemand uithoren). Nog eentje dan, deze hoort bij verkouden mensen: De neus geeft als een verse koe (iemand is erg verkouden). Ik kan ervan grinnik-griezelen als ik zoiets lees. Mijn moeder gebruikte wel de uitdrukking: Husse(n) met je neus er tusse(n) (Daar heb je niks mee te maken!) Tegen die tijd was ze ons vreselijk zat met onze vragen en gedoe.

Overigens is een neus ook niet alleen het reukorgaan op ons gezicht. Struinend door de tuin valt het mij bijvoorbeeld ook op dat de neuzen van mijn schoenen heel kaal zijn. En in het stukje rotstuintuin liggen oude dakpannen en wist u dat het omgebogen deel/het uitstekende nokje, waarmee de dakpan over de panlat ligt de neus van de dakpan heet? Het gaat wel steeds om het voorste of om een uitstekend stukje, bij de neus.

In de tuin trek ik wat blad weg en breek wat uitgebloeide pluimen weg. Het stuift pluis en stof. Dat kietelt in mijn neus. De zon in mijn ogen doet de rest.... Hatsjie!!! Hatsjoe!! Ja, dat kijken in de zon helpt mij altijd als ik een nies voel opkomen. Wetenschappelijk zit dat zo: "Sommige mensen moeten niezen wanneer ze in de zon of een andere lichtbron kijken. Zij 'lijden' aan de optische niesreflex. De oorzaak van het niezen bij deze personen zou kunnen zijn dat hun gezichtsenuw (nervus opticus) ongewoon dicht tegen de drielingenuw (nervus trigeminus) aan ligt, de zenuw die de prikkelingen in de neus doorgeeft aan de hersenen. Een hevige prikkeling van de gezichtsenuw toedoen van het licht kan dan ook een prikkeling van de drielingenuw veroorzaken, met een tintelend gevoel in de neus en niezen tot gevolg. Een manier om een op-

komende nies die dreigt te "mislukken" toch door te laten gaan, is voor sommigen dan ook plotseling kijken in een lichtbron." De neus van een hooikoorts patiënt kan hier vast over meepraten: irritaties. Al die pollen, niet zichtbaar voor de ogen, maar enorm irritant voor de neus.

Omdat de neus een gevoelig lichaamsdeel is, vervult het bij sommige culturen een belangrijke rol bij de begroeting. U weet vast dat de Eskimo's elkaar niet zoenen (het risico op bevroren lippen is te groot) maar als begroeting neuzen: ze wrijven de neuzen tegen en langs elkaar. Ook de Maori-stam in Nieuw-Zeeland kent de 'neuskus': de Hongi. "Het is een symbolische begroeting die afkomstig is van de goden. Bij de Hongi duwen de Maori de voorhoofden en neuzen tijdens de begroeting tegen elkaar. Met deze groet verwelkomen de Maori elkaar in hun familie en delen ze de adem en ziel van het leven. Het voorhoofd staat namelijk symbool voor de herinneringen aan de voorouders en de neus voor ademhalen."

Wat we vooral met de neus doen, is ruiken. Heerlijke lentegeuren, daar begon ik mee. De geur van rozen en kamperfoelie straks in de zomer ik verlang er nu al naar. De geur van seringen en lavendel, van dennenbossen na een regenbui, van een heideveld op zandgrond... het komt er allemaal weer aan. Geniet ervan, met je ogen dicht, heel intens.

MEER BOMEN NU OOGST ZAAILINGEN IN KEDICHEM

Meer Bomen Nu is een samenwerking van **Stichting MEERGroen**, **Caring Farmers** en **Urgenda**. Zij slaan de handen ineen om deze winter minimaal 1 miljoen bomen gratis weg te geven. Ze zien bomen planten als dé oplossing om klimaatverandering te vertragen, de biodiversiteit te herstellen én om burgers een positief handelingsperspectief te bieden.

Regulier worden bomen en struiken afgenomen bij boomkwekers. Maar er is een andere voor de hand liggende maar weinig gebruikte bron voor plantgoed: de natuur. Meer Bomen Nu verzamelt de overdaad aan jonge struiken en bomen in natuurgebieden en plant die op andere plekken terug.

Op zaterdag 12 februari gingen vijf enthousiaste vrijwilligers, allen lid van Natuur- en Vogelwacht de Vijfheerenlanden aan de slag in de Eng, de uiterwaard aan de Linge bij Kedichem.

Na eerder overleg met de beheerder van het gebied, Staatsbosbeheer, wisten we welke zaailingen geogst mochten worden.

De geogste zaailingen gaan vaak naar een

plek waar anderen de zaailingen weer kunnen ophalen, een zogenaamde *bomenhub* of *bomenbank*.

Hier hadden we al direct een afnemer, die de bomen kwam ophalen. In Brandwijk is een boer bezig om de omslag naar biologische bedrijfsvoering te maken. Hij wil een haag planten voor insecten, vogels en zijn koeien. Daarom waren vooral zaailingen gewenst die uitgroeien tot bomen die uitbundig bloeien en vruchten geven. De koeien kunnen er beschutting in vinden en aan het blad knabbelen.

We hebben daarom kers, sleedoorn, meidoorn, rozenbottel en els geogst. Aan het eind van de dag heeft de boer de oogst opgehaald en zou zo snel mogelijk beginnen met poten.

Wil je een keer meehelpen met oogsten of wil je zaailingen voor je tuin of erf krijgen, ga dan naar <https://meerbomen.nu>. Ook vanaf komende najaar zal er naar verwachting weer geogst worden.

Rien van den Berg

De trotse oogsters met de buit.

PADDENSTOELENEXCURSIE HORSTERWOLD

Bart de Groot

We vertrekken op zondag 21 november 2021 om negen uur uit Vianen met acht personen om paddenstoelen te gaan zoeken in het Horsterwold bij Zeewolde. Onze gids is Lida en we lopen het lichtblauwe natuurpad.

We lopen eerst een stuk in het bos met hier en daar dode dennen met de dennenmoorder onder aan de stam. Tussen de bomen vinden we de purperode russula, de geelwitte russula, de anijstrechtzwam een chloormycena, een sparrentaailing en het rodekoolzwammetje.

We zien een groepje nevelzwammen, als we goed kijken zien we zelfs een heksenkring van nevelzwammen. We vinden verder waaiertjes, witte bultzwammen, de waslakszwam, paarse en gele korstzwam, botercollybia, geelwitte russula, grote molenaar, zie de bijgevoegde lijst met 64 soorten paddenstoelen.

Onze route verlaat het bos, we komen dicht bij het strand en vinden hier heel kleine paddenstoeltjes, zoals het zandputje, het vuurzwammetje, het sneeuwzwammetje en het bleek nestzwammetje. Tussen de planten in het zand, vinden we weidewasplaatjes, en het weidemosklokje. Bij de berkenbomen staat de vliegenschwam. In het zand zien we het vuurzwammetje, de fopzwam en het fluweelelfenbankje.

Koos schrijft de vogels op die we onderweg horen of zien, zie de tabel.

Het was een prachtige excursie met veel paddenstoelen.

Lida, bedankt.

Fluweelelfenbankje (boven) en bleek nestzwammetje (onder). Foto's: Bart.

De volgende paddenstoelen en vogels hebben we gezien in het Horsterwold:

Paddenstoelen			Vogels
afgeplatte stuifzwam	grote vaalhoed	radijsvaalhoed	aalscholver
anijstrechtterzwam	heide fopzwam	rodekoolzwam	boomklever
bleek nestzwammetje	helmmycena	roodbruine trechterzwam	buizerd
botercollybia	hertenzwam	roodgerande houtzwam	ekster
braakrussula	honingzwam	roodporiehoutzwam	gaai
bruine bekerzwam	kale veldridderzwam	rupsendoder	grote bonte specht
chloormycena	kaneelkleurige melkzwam	sparrenkegelzwam	grote zilverreiger
dennenmoorder	kleine berkenrussula	sparrenstinktaailing	knobbelzwaan
dennenzwavelkop	kleine sparrenrussula	stobbezwanmetje	kokmeeuw
donzige melkzwam	kleverig koraalzwammetje	vliegenschwam	koolmees
duivelsbroodrussula	knolparasolzwam	witte satijnvezelkop	kuifeend
franjezwam	kokosmelkzwam	zandputje	meerkoet
geelwitte russula	krulzoom	zilveren ridderzwam	merel
gele knolamaniet	narcisridderzwam		pimpelmees
geweizwanmetje	nevelzwam	(Korst)mossen en vaatplanten	roodborst
gewone kaaszwam	okergele korrelhoed	boompjesmos	sijs
gewone berkenboleet	oranjegeel trechtertje	haarmos	tafeleend
gewone zwavelkop	parelstuifzwam	brede stekelvaren	vink
gewoon vuurzwammetje	peenrode melkzwam	rendiermos	wilde eend
groene anijstrechtterzwam	pelargonium gordijnzwam	bekermos	zwarte kraai
groene knolamaniet	purperrode russula	duizendguldenkruid	

Zandputje. Foto: Lida.

EXCURSIES MAART 2022 T/M JUNI 2022

- NB 1: We verzamelen/vertrekken vanaf Benedictushof 132, 4133 AK Vianen.
NB 2: Bij slecht weer neem contact op met de gids of de excursie wel doorgaat.

- Zo 20 mrt. Excursie naar de **Oeverlanden van het Hollands Diep**, bij Strijensas.
O.l.v. Koos Maat. Tel: 06-27 23 63 72. Mail: koosmaat@solcon.nl. Vertrek 9:00 uur vanuit Vianen, of 9:15 Avelingen.
- Zo 3 apr. **Vogelexcursie bij Ottoland, Goudriaan en Noordeloos**. O.l.v. Koos Maat.
Tel: 06-27 23 63 72. Mail: koosmaat@solcon.nl. Vertrek 9:00 uur vanuit Vianen.
- Ma 18 apr. Let op: **Tweede Paasdag!** Excursie naar **De Zaag en het Stormpoldervloedbos** bij Krimpen a/d IJssel. O.l.v. Dick Kerkhof en Jules Klees. Tel: 0347-351 499. Mail: fam-klees@hetnet.nl. Vertrek 9.00 uur vanuit Vianen of 9:15 uur carpoolplaats Avelingen.
- Za 23 apr. **Excursie achter de Schaapskooi**. O.l.v. Eduard Polfliet. Tel.: 06 52 09 56 22.
Mail: eduardpolfliet@casema.nl. Vertrek 14:00 uur vanuit de Schaapskooi.
- Zo 8 mei. **Vogels kijken bij Everdingen**. O.l.v. Eduard Polfliet. Tel.: 06 52 09 56 22.
Mail: eduardpolfliet@casema.nl. Vertrek 9:00 uur vanuit Fort 't Spoel Culemborg.
- Za 14 mei. **Vogelexcursie in De Zouwe**. O.l.v. Bart de Groot. Mail: bdegroot4@icloud.com of
Tel.: 06 4033 9872. Vertrek: 8.00 uur vanuit de Schaapskooi, het gebouw van de Natuur- en Vogelwacht. Adres: Overboeicop 15, 4145 NN Schoonrewoerd.
- Za 28 mei. Excursie in **De Lieskampen bij Gameren**. Wandeling ongeveer 5 km. O.l.v. Koos Maat.
Tel: 06-27 23 63 72. Mail: koosmaat@solcon.nl. Vertrek 16:00 uur vanuit Vianen.
- Zo 12 juni. Excursie bij **Heukelum**, wandeling onderlangs de **Zuiderlingedijk** en **zwarte sterns in de Eng**. O.l.v. Bart de Groot. Tel: 06 40 33 98 72. Mail: bdegroot4@icloud.com. Vertrek 8:40 uur vanuit Vianen, 9:00 uur station Leerdam.

De volgende voorwaarden gelden bij de excursies:

- We houden ons aan de Covid-richtlijnen van de overheid
- Iedereen loopt mee op eigen risico
- Mondkapje op bij meerijsen in een auto
- De kosten per excursie zijn € 1,- per persoon (voor eventuele gidsen of de Vogelwacht)

ACTIVITEITEN VOOR DE JEUGD

- Zaterdag 7 april: Voorbereiding op de **Nationale Bijentelling** plus bijenhotel maken in de Schaapskooi.
- Zaterdag 7 mei: Vogelexcursie bij de Zouweboezem bij Lexmond voor kinderen met hun (groot)ouders in de **Nationale Vogelweek**.
- Zaterdag 14 mei: Vogelexcursie in de uiterwaard bij Everdingen voor kinderen met hun (groot)ouders in de **Nationale Vogelweek**.
- Zaterdag 11 juni: **Slootjesdag** achter de Schaapskooi.

EVENEMENTEN 2022

Donderdag 7 april – **Presentatieavond door Henk Tromp** in De Schaapskooi, aanvangstijd 19:30 uur (zaal open om 19 uur). Zijn lezing over **Nationaal Park Lauwersmeer** kon op 13 januari niet doorgaan, maar vindt nu alsnog plaats. Zie de website of *De Dompfoorn* van december 2021.

Zaterdag 16 april – **Informatiebijeenkomst over bijen plus bijenhotel maken.**

Deze activiteit loopt vooruit op de **Nationale Bijentelling** die 23-24 april wordt gehouden.

Plaats: De Schaapskooi.

6-15 mei – We doen mee aan de **Nationale Vogelweek** van Vogelbescherming Nederland.

Dit doen we door twee excursies te geven, te weten:

Zaterdag 7 mei: Vogelexcursie bij de Zouweboezem bij Lexmond voor kinderen met hun (groot)ouders.

Zaterdag 14 mei: Vogelexcursie in de uiterwaard bij Everdingen voor kinderen met hun (groot)ouders.

Zaterdag 21 mei – **Lentewandeling vanuit de Schaapskooi.**

Onderweg krijgen wandelaars informatie over flora en fauna.

Plaats: De Schaapskooi en omgeving.

Gezinswandelingen

Op een aantal donderdagavonden in juni, juli en augustus organiseren we gezinswandelingen op diverse locaties in de Vijfheerenlanden.

We denken aan: het gebied achter de Schaapskooi, de Zouweboezem, uiterwaarden bij Everdingen en polder De Eng bij Kedichem.

Info: Chris Kramer

Zaterdag 11 juni – **Slootjesdag achter de Schaapskooi.**

Dit is een landelijke activiteit. De jeugd gaat met schepnetjes op zoek naar slootdiertjes.

Plaats: Het gebied achter De Schaapskooi.

Zaterdag 2 juli – We doen mee aan de **Nacht van de nachtvlinders.**

Plaats: Natuurterrein achter De Schaapskooi.

Zaterdag 27 augustus – **Vijfheerenlanden fietstochten.**

Plaats: Vijfheerenlanden en omgeving, vertrek en aankomst: De Schaapskooi.

Zaterdag 24 september – **Open Dag/Sapdag.**

De werkgroepen geven presentaties en organiseren activiteiten.

De Open Dag valt op een van de **Bodemierendagen**, hier besteden we ook aandacht aan.

Plaats: De Schaapskooi.

Zaterdag 29 oktober – We doen mee aan de **Nacht van de nacht.**

Plaats: De Schaapskooi en omgeving.

Vrijdag 30 december – **Winterwandeling met erwtensoep toe.**

Plaats: De Schaapskooi en omgeving.

VOGELEXCURSIE FLEVOPOLDER 12-12-2021

Bart de Groot

We vertrekken om negen uur vanuit Vianen, met acht personen, Jules Klees is onze leider.

We rijden naar De Flevopolder. De afslag naar het uitkijkpunt boven "Het Paviljoen de Oostvaarders" is afgesloten vanwege een hijskraan op de weg, die een van de weg afgereden auto uit het bos moet tillen.

We moeten ons plan veranderen en gaan nu eerst naar de vogelkijkhut bij het bezoekerscentrum "Het Buitencentrum" bij de Knardijk. Een wandeling van ongeveer 4 km. Onderweg naar de vogelhut horen we de cetti's zanger en zien een lichte buizerd in een boom. Het motregent en het zicht is niet zo goed, geen zeearend te zien. Alleen een plaatje van de zeearend bij het bezoekerscentrum.

Vanuit de kijkhut zien we wel veel pijlstaarten, kieviten, een zilverreiger en slobeenden.

Daarna gaan we naar het uitkijkpunt bij de Praamweg waar vroeger veel edelherten en konikpaarden te zien waren. Nu zien we alleen wat knobbelzwanen.

We rijden verder naar het Paviljoen de Oostvaarders bij Almere, waar je boven in het paviljoen door ramen vogels kunt kijken. In het water zwemmen smienten,

slobeenden, krakeenden, wintertalingen en tafeleenden, ook zien we aalscholvers, brand- en grauwe ganzen.

We maken buiten een wandeling langs de plas om te proberen baardmannetjes te zien.

Er is echter geen baardmannetje te bekennen, wel zwemt er een mannetje en vrouwtje grote zaagbek in de plas en vliegt er een vrouwtje blauwe kiekendief over. Ook kunnen we in onze kijkers een groep edelherten zien, die vanaf een eiland door het water naar de overkant waden. In de verte is er nog een brilduiker te zien in de telescoop.

Al met al was deze excursie de moeite waard, en hebben we toch nog 32 soorten vogels gezien.

We bedanken Jules voor deze excursie.

Vogels:

Aalscholver	Ekster	Koolmees	Slobeend
Bergeend	Fuut	Knobbelzwaan	Smient
Blauwe kiekendief (v)	Gaai	Krakeend	Tafeleend
Blauwe reiger	Grauwe gans	Kuifeend	Vink
Brandgans	Grote zaagbek (m & v)	Merel	Wilde eend
Brilduiker	Grote zilverreiger	Pijlstaart	Wintertaling
Buizerd	Heggenmus	Pimpelmees	Zilvermeeuw
Cetti's zanger	Kievit	Roodborst	Zwarte kraai

HET VOGELJAAR, TIJDSCHRIFT VOOR VOGELSTUDIE EN VOGELBESCHERMING, STOPT IN JUBILEUMJAAR

Arie Versluis

Stichting Het Vogeljaar geeft al negenenzeftig jaar een vogeltijdschrift uit. Eerst onder de naam *Wiek en Sneb* een tijdschrift dat vanaf 1953 werd uitgegeven door Jan Albers. Jan was medeoprichter van Vogelwacht Zaanstreek en zat 30 jaar in het bestuur. Ook was Jan medeoprichter en bestuurslid van Vogelbeschermingswacht Zuidwest-Veluwe. Verder zat deze rasbestuurder vanaf 1948 in het bestuur van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels. Samen met nog enkele vogelwerkgroepen als K.N.N.V. en K.J.N. werd in 1957 besloten een gezamenlijk vogeltijdschrift uit te geven onder de naam *Het Vogeljaar*, genoemd naar het bekende boek van Jac. P. Thijse. De familie Thijse gaf toestemming voor het gebruik van deze naam. Leden van verenigingen als de onze konden via een duo-lidmaatschap dit toonaangevend vogeltijdschrift tegen gereduceerd tarief ontvangen. In de jaren '80 van de vorige eeuw waren er omtrent twintigduizend lid-abonnees.

Het Vogeljaar gaf naast het tijdschrift enkele boeken uit, zoals het boek *Vogelvrij en 70 andere vlerkenstreken*. Dit boek werd in 2010 in De Schaapskooi gepresenteerd, het eerste exemplaar hiervan werd door vogelambassadeur Nico de Haan uitgereikt aan de schrijver Gerard Ouweneel. Hierbij was uiteraard ook illustrator Elwin van der Kolk aanwezig.

Verder werd van 1966 tot 2017 een zeer fraaie kalender uitgegeven met hierin opgenomen 25 vogelfoto's van topfotografen. Deze kalenders waren populair, ook in De Schaapskooi werden jaarlijks een aantal exemplaren verkocht.

Nu in 2022 de 70ste jaargang zou moeten verschijnen, is het ledenbestand teruggelopen naar ongeveer 1800 hoofdzakelijk oudere vogelliefhebbers. Ook in bestuur en redactie is

sprake van vergrijzing, helaas zie je dat ook bij andere natuurtijdschriften en natuurverenigingen.

Het werd steeds moeilijker om goede kopij te krijgen voor het blad en na lang overwegen is door bestuur en redactie besloten om te stoppen met de uitgave van *Het Vogeljaar*.

Op 22 december 2021 werd bekend dat Rob Kole plotseling is overleden aan de gevolgen van een noodlottig ongeval. Rob was vanaf 1989 betrokken bij de redactie en vanaf 2002 de hoofdredacteur van het tijdschrift. Hierdoor heeft men moeten besluiten dat er per direct geen uitgave van *Het Vogeljaar* meer zal zijn. Maar wel komt in dit jubileumjaar nog een mooie uitgave in boekvorm. In dit boek uiteraard ook wat geschiedenis, hoogte- en dieptepunten komen voorbij. Ongetwijfeld wordt ook gerefereerd aan de vele fotoparades welke in De Schaapskooi zijn geweest.

De abonnees van het tijdschrift zijn middels een brief ingelicht, en degenen die hun abonnement voor 2022 hebben betaald krijgen het boek automatisch toegestuurd.

Ook niet-abonnees kunnen het boek bestellen, binnenkort kunt u op de website van *Het Vogeljaar* zien hoe dit kan. Ga hiervoor naar www.vogeljaar.nl

Vanaf begin jaren '80 van de vorige eeuw was *Het Vogeljaar* jaarlijks te gast in De Schaapskooi. Lees op de volgende pagina's het artikel dat ik in 2015 schreef na de laatste editie van deze eens zo prestigieuze wedstrijd voor vogelfotografen.

Het doek valt voor de 'Jaap Taapken vogelfotoparade'

Uit: *De Dompfoorn* 49-2, juni 2015

Het Vogeljaar was in 1966 begonnen met een Vogelfotoparade. In het tijdschrift werd een oproep geplaatst voor het inzenden van vogelfoto's. Liefst actiefoto's maar géén nestfoto's.

Een jury van redactieleden en enkele vogelfotografen koos uit de inzendingen de mooiste foto's welke dan in *Het Vogeljaar* werden geplaatst. De prijswinnaars kregen hun gewonnen prijs toegestuurd. Maar er werd gekeken naar een gezellige locatie om op een andere manier de prijswinnaars bekend te maken en zo is *Het Vogeljaar* bij ons terechtgekomen.

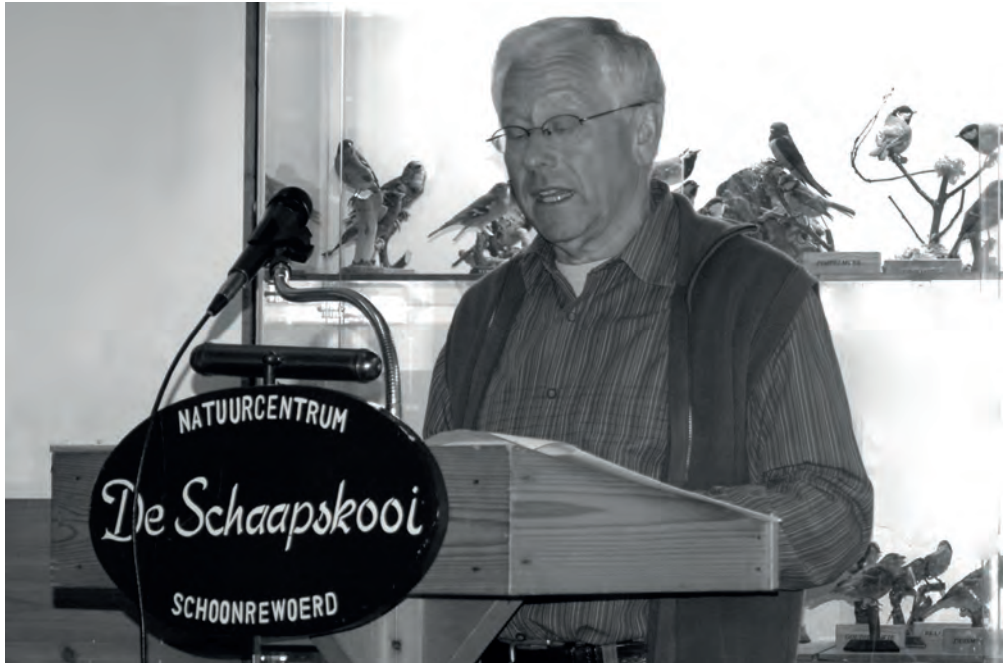
Vanaf 1983 vindt de Vogelfotoparade dan ook plaats in De Schaapskooi, alle ingezonden foto's worden opgehangen zodat een ieder ze kan bekijken en mee kan stemmen voor de publieksprijzen. Ook is er dan een presentatie van een bekende natuurfotograaf. Ik herinner mij beroemdheden zoals bijvoorbeeld Fred Hazelhoff en Flip de Nooyer, beiden reeds lang overleden. Daarna maakte de voorzitter

van de jury de prijswinnaars bekend en werd onder het genot van een hapje en een drankje nog een uurtje nagepraat. Dit alles trok grote drommen bezoekers en De Schaapskooi was vele jaren afgeladen tijdens dit evenement.

Nadat Jaap Taapken in 2001 was overleden werd in het jaar daarop zijn naam aan de Vogelfotoparade verbonden. Jaap heeft als bestuurslid en als lid van de redactie jarenlang veel voor *Het Vogeljaar* betekend. Maar er veranderde meer, de wereld begon te digitaliseren.

Vanaf toen werd fotografie toegankelijker voor de massa, men hoefde immers geen dure filmrolletjes meer te kopen. Tegenwoordig lopen drommen mensen met hun camera in de natuur en maken foto's. Via internet kan men deze overal naartoe zenden, er zijn nu fotoclubs welke alleen nog via dit medium werken en waarvan de leden elkaar nooit ontmoeten.

Wim Werkman, bestuurslid van Het Vogeljaar, leest in De Schaapskooi een juryrapport voor.

*Voorzitter Jan Albers en penningmeester Martin Boekhoudt van Het Vogeljaar nemen samen met onze voorzitter Gerrit Streefkerk en Ida Bogerd een drankje op de goeie afloop van een Vogelfotoparade.
Foto: Gerrit Zijdeveld.*

Nu zijn we 30 edities verder

In 1995 kon de parade i.v.m. dreigende watersnood in het rivierengebied niet doorgaan, enkele jaren later moesten we het afblazen in verband met mond- en klauwzeer in grote delen van Nederland. Hoewel er altijd forse geldbedragen te winnen zijn geweest of tegoedbonnen voor fotoapparatuur van topmerken, is de belangstelling voor deze ooit zo prestigieuze fotowedstrijd in de loop der jaren terug gelopen. Dit jaar werden slechts 40 foto's ingezonden door 11 verschillende fotografen, een dieptepunt.

Hierdoor wordt het zeer moeilijk nog sponsoren te vinden voor de beschikbaar gestelde prijzen en heeft de redactie moeten besluiten de stekker er na 50 jaar uit te trekken.

Hiermee gaat een traditie verloren, ook voor ons was de Jaap Taapken Vogelparade één van de jaarlijkse hoogtepunten. Maar Het Vogeljaar blijft gelukkig wel bestaan, ook van onze leden zijn heel wat mensen op dit fraaie blad geabonneerd.

Voor ons als Schaapskooibezoeker blijft er nog veel fotoplezier, heel wat voormalige prijswinnaars van voornoemde fotoparade zijn lid van het 'Natuurfotografengilde'. In deze club word je niet zomaar opgenomen, vooral vroeger was er een streng toelatingsbeleid. Ook deze club heeft jaren geleden bij ons haar domicilie gevonden en komt jaarlijks 10 keer in De Schaapskooi bijeen. Uit deze groep topfotografen selecteren wij heel wat sprekers voor onze winterse diapresentaties. Ook vragen wij wel mensen uit stichting 'Deel De Natuur'. Deze fotoclub maakt ook gebruik van ons gebouw. Doordat we al deze mensen persoonlijk kennen en dus ook hun werk, weten we vooraf wat we in huis halen. De wisselexposities welke regelmatig in De Schaapskooi te zien zijn komen meestal ook van mensen uit deze twee groepen.

Arie Versluis

*Als het maartnummer van De DompHoorn uit is, zijn al gauw ook de eerste boerenzwaluwen weer terug uit Afrika. Wat zijn ze prachtig en wat kwetteren ze gezellig! Maar ze zijn ook erg vlug, waardoor je ze meestal niet echt goed kunt bekijken. Gelukkig hebben we **Hille de Bruin**, die het onzichtbare zichtbaar kan maken. Boven een boerenzwaluw in de avondzon, hieronder verzamelen ze nestmateriaal.*

Het nest is een uit klei geboetseerd kommetje op een balk in een schuur, achterhuis of onder een brug. Als er jongen zijn moeten die natuurlijk gevoerd worden, eerst op het nest, later buiten in het vrije veld. Gelukkig vertrekken ze vrij laat weer naar Afrika, we kunnen tot in de herfst van ze genieten. Alle foto's: Hille de Bruin.

JAARVERSLAG 2021

Werkgroep Amfibieën

We zijn dit jaar begonnen op 3 februari. Toen is de eerste salamander overgezet. Ik ga altijd al vroeg in het seizoen kijken omdat salamanders al in februari gaan trekken. Het is lastig om die diertjes waar te nemen. Het gros gaat als het regenachtig is, niet te koud en meestal maar gedurende twee of drie avonden. Als er geen geschikte trektijd is onttrekt het zich aan onze waarneming. Ze gaan dan waarschijnlijk toch meer verspreid en gedurende de nacht. Dit jaar hebben we er heel weinig overgezet, namelijk 24. Of we dan moeten concluderen dat het slecht met de salamanders gaat weet ik niet. Er zullen er ook genoeg zijn die niet van die drukke wegen moeten oversteken. Feit is wel dat hun biotopen schaars worden. Rommelige hoekjes, onder houtblokken en dergelijke, daar houden ze van.

De resultaten van dit jaar:

Groep	Levend	Dood
Salamanders	19	5
Padden	661	336
Bruine kikker	28	5

De honderden die we regelmatig hebben overgezet, dat is al weer enige jaren geleden. De padden trekken meestal zo eind maart. Het was echter in die tijd droog, er was geen geschikte avond dat ze konden trekken. Regenachtig en warm is daarvoor geschikt. We

Excursiewerkgroep

Ook 2021 is een bijzonder jaar geweest voor de excursiewerkgroep door de coronapandemie. Door de geldende coronaregels konden we geen excursies organiseren van januari t/m half juli.

Onze eerste excursie was pas op 25 juli, deze excursie liepen we langs de Linge van Leerdam, langs het kasteel van Heukelum, door Heukelum en de Koornwaardplas rond. Onderweg zien we veel vogels en planten – zie *De Dompfoorn*, september 2021.

Thijmen den Besten

hebben er dit jaar nog geen 1000 overgezet. Heikkickers en kamsalamanders zijn in het geheel niet waargenomen.

De samenwerking binnen de groep liep ook dit jaar weer uitstekend. Waar we minder over te spreken waren, was het plaatsen van de hekken in Leerdam. In Lexmond zorgt het waterschap al sinds jaar en dag voor de levering van de hekken. Als er trek is kunnen we een gedeelte van de Lekdijk tussen Vianen en Lexmond afzetten. Eén telefoontje en meestal staan ze er de volgende dag.

In Leerdam heeft de gemeente Leerdam die taak al 10 jaar op zich genomen. Als er trek is worden de hekken door gemeentemedewerkers gezet en ook weer weggehaald. Wij waren daar zeer content over. Sinds we Vijfheerenlanden zijn is die bereidheid aan het afkalven. In 2020 hebben er in Leerdam nog hekken gestaan, in 2021 hebben we dat niet meer voor elkaar gekregen. Dat is betreurenswaardig voor de padden maar ook voor de mensen op de dijk. Autorijders worden toch gewaarschuwd dat ze een verboden route rijden of dat ze weten dat er trek is. Dat is wel zo goed voor de veiligheid van de overzetters. We hopen de gemeente dit jaar weer zo ver te krijgen dat ze hun verantwoordelijkheid nemen. Alle overzetters en -zetsters wederom hartelijk dank, ook namens de amfibieën.

Bart, Jopie, Jules, Gerrit, Eduard en Koos

De volgende excursie was op 22 augustus, wat verder weg naar de Posbank bij Rheden met Jules Klees, een leuke wandeling door de bossen en langs de bloeiende hei.

Op 26 september gaan we met Jules en nog 14 personen naar de Noordwaard in de Biesbosch. We kijken wat er op de plassen naast de weg te zien is, o.a. grauwe ganzen, kuifeenden, wintertalingen, smienten, een oeverloper en een buizerd. Onderweg stoppen we op een brug om vogels te kijken. Er komt een

Roodgerande houtzwam.

tegenligger aan en die rijdt zomaar de spiegel eraf bij Willebrord, terwijl er ruimte genoeg was om te passeren. Verderop zien we nog pijlstaarten, een slobbeend en een ijsvogel.

Van vrijdag 1 tot vrijdag 8 oktober zijn we met een groep van 14 personen naar Texel geweest. We verbleven in de Noorderburcht in Oosterend in een groepsverblijf voor 14 personen, met 6 tweepersoonskamers en een stacaravan voor 2 personen. Een uitgebreid verslag van deze expeditie is verschenen in het decembernummer van *De Dompfoorn* (55-4).

Op 10 oktober blijven we in de buurt en gaan vogels kijken met Eduard tussen Fort 't Spoel en Fort Everdingen langs de Lek. Een mooie

excursie met vogels en planten en goed weer. We zien o.a. krakeenden, futen, putters, slobeenden en horen de cetti's zanger. Aan planten zien we o.a. echt bitterkruid, reuzenbalsemien, geel nagelkruid en late guldenroede.

De paddenstoelenexcursie naar het Lingebos, op 17 oktober, is veranderd in een paddenstoelenexcursie bij landgoed Beerschoten in De Bilt. In het Lingebos waren weinig paddenstoelen te vinden. Onze gidsen waren Thijmen en Lida, 9 personen gingen mee. Bij Beerschoten vonden we direct al een heel veld met gekraagde aardsteren. Op een eik zit een biefstukzwam en op een sparrenkegel een muizenstaartzwam. Een mooie excursie met veel paddenstoelen.

Op 7 november maken we een herfstwandeling met Jules in Doorwerth, een mooie excursie door het bos rond het kasteel met veel paddenstoelen, zoals de vliegenzwam, berkenzwam, botercollybia, elfenbankje en een heksenkring van nevelzwallen.

Voor de 2de paddenstoelenexcursie zijn we in het Horsterwold bij Zeewolde geweest op 21 november. Zie het verslag elders in deze *Dompfoorn*.

De laatste excursie van 2021 op 12 december was in de Flevopolder met Jules Klees als gids. Ook van dit gebuieren staat een verslag elders in deze *Dompfoorn*.

In 2021 hebben we toch nog 10 excursies georganiseerd met totaal ongeveer 83 personen.

Nestkastenwerkgroep

De resultaten van het nestkastenwerk 2021 stonden al voor het grootste deel in het septembernummer. Inmiddels hebben we het werk afgerond. Alle zangvogelkastjes in 'onze' twee boomgaarden en in reservaat Over-Boeicop zijn gecontroleerd en schoon gemaakt.

Eén werd gebruikt door de ringmus, alle andere bewoners waren koolmezen en pimpelmezen. Dit jaar geen zichtbare inbreesporen van marters. We hebben verschillende

Piet Solleveld, Rien de Keijzer & Chris Kramer

mezenkastjes vervangen voor nieuwe exemplaren, met de beproefde sluiting. Uiteraard goed bevestigd aan gezonde, niet te snel groeiende bomen. Elzen lijken nu het meest geschikt. En ook hoogstamfruitbomen. Essen zijn in veel gevallen ziek en gaan dood door de essentakziekte. Populieren groeien erg snel, ook in de dikte waardoor nestkastjes binnen een paar jaar op de grond liggen. En eiken... ja, die zijn populair bij eikenprocessierupsen, waardoor wij ze niet zo geschikt meer ach-

ten vanwege mogelijke jeukgevaaren bij onze werkzaamheden.

In januari dit jaar hebben we diverse nieuwe steenuilen- en torenvalkkasten opgehangen op nieuwe locaties in ons gebied of vervangen door marterproof exemplaren. Dit betreft dan de steenuilencasten. We weten uit verschillende bronnen dat de predatie door marters van broedvogels toeneemt in onze streek, ook bij uilen en torenvalken.

Een overzicht van de belangrijkste resultaten:

Soort	Aantallen		
	Nestkasten	Broedparen	Jongen
Bosuil	22	5	14
Kerkuil	33	12	46
Steenuil	34	13	41
Torenvalk	17	6	25
Zwarte stern	20 ¹⁾	12	13
Ijsvogel	3 ^{**)}	2 ^{***)}	

¹⁾ vlotjes ^{**)} nestwanden ^{***)} 2 à 3 broedsels

2021 was een mager jaar voor de uilen... er waren gewoon weinig muizen. Diverse paartjes bewoonden wel de nestkast maar kwamen niet tot broeden.

Bovenstaand overzicht betreft alleen de door ons gecontroleerde broedgevallen, daarnaast zijn er ongetwijfeld nog meer waar wij niet van op de hoogte zijn. Dus: mocht iemand dit lezen en een broedgeval weten, laat hij of zij zich melden. En heeft iemand vragen over uilen en dergelijke dan kunt u contact opnemen.

Vooruitblik: wat 2022 betreft zoeken we nog uitbreiding van personeel, met name mensen met ladderervaring. Het gaat om een aantal dinsdagen. In mei/juni hopen we weer op stap te gaan, voor de controles. Tenslotte nog hartelijk dank aan de Keijzerin voor de koffie met koekbaksels en soepkooksels. Daar doen we het tenslotte voor!

Een inblikje in een steenuilencast. De toegang zit links op de foto, niet te zien op de foto. Wel is het gangenstelsel zichtbaar: een steenmarter wordt erdoor verhinderd binnen te komen.

Hierboven: een steenuilenkast wordt opgehangen in oude perenboom aan de Wiel van Bassa.

Foto's rechts: Rien en Piet plaatsen langs de Hui- bert een torenvalkenkast.

Foto's rechts en onder: het opknappen van een ijsvogelwand. Rechts de werkvoorbereiding, hier- onder het knip- en spitwerk, rechtsonder het resul- taat: het bedje voor de ijsvogels is weer gespreid.

Ondanks de coronaperikelen heeft de werkgroep Landschapsbeheer weer het nodige werk verzet. Er kwam een aantal nieuwe mensen (jongere) bij. Enkele mannen hebben kwetsuren opgelopen zoals schouderblessures en rugklachten en waren dus niet volledig inzetbaar. Inmiddels is de groep dusdanig uitgebreid dat we ons kunnen splitsen in een knot- en een snoei ploeg.

Het snoeien werd in april 2021 opgepakt. We begonnen met een kleine groep die geleidelijk coronaproef werd uitgebreid.

In de zomermaanden hebben we coronaproef geplukt.

Door de coronapandemie ging de Sapdag niet door, maar de ladderkeuring kon wel plaatsvinden.

Medio oktober werd er een aanvang gemaakt met het knotten. Dit moest per 22 december weer gestopt worden vanwege de strenge coronamaatregelen. Inmiddels hebben we wel 305 bomen geknot en een boomgaard werd

gesnoeid. Tijdens de werkzaamheden werd er nauwkeurig aan de coronarichtlijnen voldaan. De accukettingzagen werden veel ingezet bij het knotten. Het hout wordt steeds dikker en zwaarder. Het valt voor veel mannen niet mee om de zwaardere takken af te zagen. De gemiddelde leeftijd van de deelnemers neemt toe. We kunnen vaststellen dat het gebruik van accukettingzagen een welkome geluidsvermindering geeft tijdens ons werk en dat de accu's voldoen in de praktijk.

In samenwerking met het Zuid-Holland Landschap zijn vier plukdagen georganiseerd. Door het slechte appeljaar konden toch niet alle dagen ingevuld worden met het ZHL. Dat was dus geen groot succes het afgelopen jaar.

Voor de nieuwe vrijwilligers werden nieuwe werkpakken aangekocht.

Terugkijkend kan gezegd worden dat we met z'n allen toch weer een flinke prestatie geleverd hebben. Een dikke pluim voor de mannen.

Impressie van een snipperochtend. Foto's: Henk Looij.

Plukken van fruit in samenwerking met het Zuid-Hollands Landschap aan de Diefdijk. Foto: Arina Bogerd.

Pauze tijdens het plukken. Foto: Johan Stevens.

Schoonmaken van de ladders. Foto: Johan Stevens.

Keuren van de ladders. Foto: Johan Stevens.

Ook in 2021 is er weer van alles in en rond onze boomgaard aan de Biezenweg in Hagestein gebeurd.

Natuurlijk moesten we weer met Covid-19 rekening houden maar door de nodige maatregelen in acht te nemen hebben we weinig last gehad.

Het begin van het jaar is halverwege het snoeiseizoen, we hebben ons vaste snoeirondje langs de bomen van 30 jaar en jonger gedaan. Verder hebben van de oudere bomen, de Zwijndrechtse Wijnperen en de Gieser Wildemannen, een aantal halfstam Goudreinetten en de grote Goudreinettenbomen extra aandacht gekregen.

Een keer moesten we door een pak sneeuw verstek laten gaan. Ook hebben we de snoei van een grote Goudreinet naar het najaar uitgesteld omdat de uilenkast al bewoond was.

Zoals elk jaar heeft Jan met zijn tractor het snoeihout op de verzamelhoop gestapeld. Om de biodiversiteit te vergroten hebben we dit jaar hier en daar wat vingerhoedskruid en zwanenbloem gepoot.

Omdat er in de loop van de jaren voedingsstoffen in de bodem verloren gaan, is het

nodig af en toe wat mest bij de bomen te strooien. We konden stalmest van de biologische boerderij de Groene Geer in Nieuwland krijgen. Peter Heikoop van de Groene Geer is heel behulpzaam geweest door met zijn kraantje de mest in de kar te scheppen. Na een dagje stevig werken hebben we zo'n 4000 kg mest bij de bomen kunnen brengen. En aan het eind van de dag is de kar schoon gemaakt bij de Schaapskooi ingeleverd.

In de zomer heeft Jan het gras weer een paar keer met de tractor gemaaid, waarbij voorzichtig werd omgesprongen met kruidenrijke stukjes en broedende vogels. De slootkanten werden met de hand gemaaid.

De ladders zijn weer met lijnolie ingesmeerd en Jan heeft er weer een paar gerepareerd.

Er was in 2021 weinig zomerfruit te plukken. Er waren bijna geen Oomskinderperen en Jutteperen en de vogels hadden de Suikerperen en de Yellow-appels al vroeg gevonden. In de omgeving zijn bijna alle bomen met zomerfruit verdwenen, dus alle vogels concentreren zich op de overgebleven bomen.

Later in het jaar is er aardig wat geplukt, 58 kg Zoete Bloemee, 678 kg Legipont peren, 124 kg Dijkmans Zoet, 94 kg Dubbele Bellefleur,

In februari lag er een pak sneeuw.

Een Goudreinet wordt aangepakt met lang materieel.

Bij biologische boerderij de Groene Geer kregen we hulp bij het laden van de stalmest. Rechts het uitrijden en met de vork verspreiden van de mest in de boomgaard.

355 kg Goudreinetten (viel een beetje tegen), 517 kg Zwijndrechtse Wijnpeer, 225 kg Gieser Wildeman.

Gelukkig hadden we dit jaar extra hulp. Er hadden zich vrijwilligers bij het bestuur aangemeld en die hebben dapper meegeplukt. Ook de echtgenotes van Jan Jansen en Peter Verschoor hebben goed geholpen.

Een paar jaar geleden hadden we niet echt een bestemming voor onze Legipontperen en de Zwijndrechtse Wijnperen, maar sinds een paar jaar komt er steeds meer belangstelling van cidermakers.

In november kwam ons ter ore dat de gemeente Vijfheerenlanden de uitbreidingsplannen voor bedrijventerrein Gaasperwaard 3 nieuw leven in had geblazen. Een belangrijk deel van onze boomgaard zou hieraan ten offer vallen.

Voordat er over de eerste stappen van het plan in de gemeenteraad gestemd zou worden hebben we aan B&W en de leden van de gemeenteraad een pleidooi, voorzien van foto's, voor behoud van onze monumentale boomgaard gestuurd. Een delegatie van VHL Lokaal, die was komen kijken, was onder de indruk van de boomgaard.

Dit jaar hadden we veel extra hulp bij het plukken.

Peter Verschoor heeft in de commissie ingesproken om te vragen met de boomgaard rekening te houden en mede uit naam van veel andere bewoners van de Biezenweg gevraagd om voorzichtig om te gaan met de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het gebied. Bij de gemeenteraadsvergadering bleek dat de boodschap goed was overgekomen. Nu is het afwachten hoe de meer definitieve plannen er uit gaan zien.

Ondertussen was het nieuwe snoeiseizoen weer begonnen.

We hebben weer nieuwe bomen aangeplant, een Muskuspeer en een Goudreinet, allebei ontwerp van Jan.

Verder zijn er zieke en slechte en bomen gerooid. De Legiponthaag is weer bijgewerkt en we denken wat gaten te gaan opvullen met Brederodeperen.

*Rechts: het is nog even oefenen met de ladder.
Onder: nieuwe Muskuspeer (links) en nieuwe Goudreinet (rechts).*

Na een lange periode van ongeveer een jaar met corona konden we eindelijk weer op plantenexcursie. Toch was het aantal plantenexcursies in 2021 nog heel beperkt.

Op 27 juni hebben we de Everdinger Waarden bezocht, het reservaat van Utrechts Landschap, en daar o.a. een Tansley-opname gemaakt van een perceel. Zie voor een uitgebreid verslag *De Dompfoorn* van september.

Op 25 juli gingen we op excursie rond de Koornwaardplas te Heukelum, waarbij we

niet alleen naar vogels, maar ook naar planten gekeken hebben. Ook hiervan staat een verslag in het septembernummer van *De Dompfoorn*.

Verder hebben Jules Klees en Dick Kerkhof in 2021 de griend van Stef Hekman (lid van onze vereniging en particulier natuurbeheerder) in Polder Neder-Boeicop geïnventariseerd. Ze vonden 1 licheen, 10 mossen en 91 vaatplanten, waaronder de Rode Lijstsoort dauwnetel en veel brede wespenorchis.

Net als in het jaar ervoor hebben we ook in 2021 nog steeds met corona te maken. De eerste paar maanden hadden onze gastvrouwen en heren door de lockdown dan ook niets te doen. Later mochten we onder voorwaarden weer open, maar door restricties zoals de afstandsregel konden we eigenlijk niets organiseren voor wat grotere groepen. Ook omdat de regels met regelmaat werden herzien is al in een vroeg stadium besloten om bepaalde jaarlijkse activiteiten zoals een wandel- of fietsdag maar ook een Open Dag niet te organiseren. Organisaties welke voor corona met regelmaat gebruik maakten van De Schaapskooi, konden uiteraard ook niet bij ons terecht. Slechts een enkele keer ontvingen we groepjes mensen van zeer beperkte omvang. In de periode dat er weer wat meer mocht, vielen de bezoekersaantallen wat tegen, mensen bleken toch terughoudend. Wel kwamen mensen soms speciaal naar ons toe voor aankoop van onze hoogstamsappen e.d.

Begin oktober organiseerden wij na anderhalf jaar weer een eerste presentatieavond, belangstellenden moesten zich vooraf aanmelden want wij konden slechts een beperkt aantal bezoekers toelaten.

Sommige sprekers waren twee jaar eerder al besproken en konden dus nu eindelijk hun foto's laten zien en hun verhaal vertellen. Helaas moesten we na drie van dergelijke presentaties door weer een nieuwe lockdown de deur op slot doen. Ook deze keer bleven

we alleen op zaterdag enkele uren open voor onze winkelverkoop.

Voor het tweede jaar op rij bleef de omzet ver achter bij voorgaande jaren, helaas loopt een gedeelte van de vaste lasten gewoon door en is er geen ruimte voor reserveringen. Vervelend juist nu we voor flinke kosten komen te staan. Er is immers gebleken dat juist nu een deugdelijk ventilatiesysteem onontbeerlijk is en zelfs verplicht gaat worden. Ook wordt overwogen om de verwarmingsinstallatie te vernieuwen, de oude ketels zijn van bouwjaar 1998 en gebruiken relatief veel gas.

Een en ander wil het bestuur realiseren voor komende herfst, we zijn voorzichtig optimistisch dat dit gaat lukken, de installatiebranche heeft het razend druk. Het duurt lang voor er voorstellen en prijsopgaven binnenkomen. Er zijn bedrijven welke voorlopig zelfs geen offerte willen doen.

Voor het komende jaar hopen we dat corona afneemt en de samenleving weer op gang komt.

Dat we ook in of bij De Schaapskooi weer allerlei leuke dingen kunnen organiseren. Houd hiervoor ook zeker onze website in de gaten. Hierop zullen alle activiteiten van organiserende werkgroepen worden getoond. Ook de regelmatig veranderende openingstijden ziet u op www.natuurcentrum.nl

Ons team heet u voor het komende jaar hartelijk welkom.

Met zes leden van de vogelwerkgroep doen we al jaren de volgende vogeltellingen in Heukelum voor SOVON.

1. Watervogeltelling op de Linge tussen Leerdam en Kedichem.
2. Slaapplaatstelling van zilverreigers, blauwe reigers en aalscholvers.
3. Roekenkolonietelling bij het Kasteel van Heukelum.
4. MUS-telling (Meetnet Urbane Soorten).

1. Watervogeltelling op de Linge

We tellen 1 x per maand van september tot april voor het Sovon de watervogels op de Linge tussen Leerdam en Kedichem van 9:00 tot 12:30, met Dirk, Hannes en Henk in de zalm-schouw op de Linge.

In verband met corona tellen Teus en Bart de Koornwaard bij Heukelum tegelijk maar apart. We tellen tussen de 300 en 1300 watervogels per keer.

2. Slaapplaatstellingen

Bij de Nieuwe Zuiderlingedijk bij Heukelum bevindt zich een slaapplek van grote zil-

verreigers en in de Koornwaard slapen 's nachts de aalscholvers. Een paar keer per jaar tellen we op deze 2 plaatsen de grote zilverreigers, de blauwe reigers en de aalscholvers als het donker wordt.

We tellen per keer tussen de 30 en 75 zilverreigers, 4 en 10 blauwe reigers en 100 tot 132 aalscholvers.

3. Roekenkolonie in het kasteelbos en het centrum van Heukelum.

Dirk en Teus telden in de lente het aantal roeken, die in de hoge bomen van het kasteelbos van Heukelum hebben gebroed, het waren er ongeveer 85, en nog 10 in het centrum.

4. De MUS-telling bij Heukelum

Voor de MUS-telling geeft SOVON 12 plaatsen op in Heukelum en 3 data waarop we vogels tellen.

Op elk van de 12 punten tellen we 5 minuten alle vogels die we zien of horen. Dit doen we 3 keer, 2 keer vroeg, een half uur voor zonsopgang en 1 keer laat, 's avonds voor zonsondergang.

De activiteiten voor de jeugd werden in het afgelopen jaar voor een deel beperkt door de maatregelen tegen corona. In *De Dompfoorn* werden al eerder stukjes hierover geplaatst. Hieronder nog een kort overzicht.

Winter:

De traditionele kerstvakantieactiviteiten werden geannuleerd. Ook het uilenballen pluizen in de voorjaarsvakantie ging niet door.

Lente:

De vier geplande vogelexcursies voor de jeugd in maart-april werden dit jaar wel gehouden. In totaal kwamen er 35 deelnemers, de reacties waren positief. In de meivakantie kwam een groep kinderen met SamenDoen naar de Schaapskooi, ook dit was een succes te noemen.

Zomer:

Op 12 juni was het de Nationale Sloopjesdag, ook landelijk gingen de activiteiten door. Er kwamen ruim 40 kinderen met (groot)ouders slootbeestjes vangen. Het was een mooie dag, met opvallend veel kreeften en achteraf bezien eigenlijk een beperkte variatie in vangsten... biodiversiteit in de verdrinking? Mooi dat de hooilanden gemaaid waren, zodat we niet gehinderd werden door hoge vegetatie met mogelijk tekenlegers. Helaas was de amfibieënpoel zover met riet overwoekerd, dat het haast onmogelijk werd vanaf de loopbrug een schepnetje in het water te krijgen.

Twee scholen deden een verzoek om een alternatief schoolreisje te organiseren. Basischool De Vlindertuin in Ameide vroeg ons een activiteit te verzorgen voor 88 kinderen

op camping De Koekoek aan de Lek. We draaiden mee in een circuit met andere activiteiten. School Eben-Haëzer in Leerbreek kwam met 3 groepen naar de Schaapskooi voor vogels, insecten en knutselen van een libel. Ook goed geslaagd, al was het wel hard werken voor ons groepje!

De Gezinswandelingen achter de Schaapskooi gingen door in de zomer. Vier keer wandelden we rond in het bos en letten we op alles wat er te zien was. Voor herhaling vatbaar. En van het één kwam het ander... er werden bijvoorbeeld enkele kinderfeestjes afgesproken!

Tenslotte werd in de zomervakantie een dag voor SamenDoen gehouden, met 26 kinderen.

Herfst:

Op zaterdag 25 september deden we mee met de Nationale Bodemdierendagen! Ook een landelijk initiatief, o.a. van het IVN. Er werd veel tijd gestoken in de voorbereiding. De huis-aan-huisbladen, de website etc. zorgden voor bekendheid, maar de opkomst was gering. Jammer, de kinderen die er waren met hun ouders hebben wel genoten.

De vier excursies "Vogels kijken in de herfst" trokken geen kinderen en we zorgden zelf

voor gerichte uitnodigingen: Gaan jullie zaterdag mee vogelen, we halen jullie op met de auto...? En dat is toch eigenlijk niet de bedoeling.

De twee activiteiten in de herfstvakantie over o.a. paddenstoelen trokken eveneens nauwelijks kinderen.

Winter:

Helaas, ook de drie winteractiviteiten in de kerstvakantie mochten niet doorgaan.

Tenslotte:

Iedereen die een bijdrage leverde om de activiteiten te begeleiden bedankt!

Al met al een wisselend jaar. We bezinnen ons op een andere aanpak. Meer gericht op verzoeken om een natuuractiviteit te verzorgen.

Op ons activiteitenoverzicht op de website www.natuurcentrum.nl kunt u lezen over alle mogelijke activiteiten die we kunnen leveren voor allerlei groepen. En wellicht bieden we komend jaar ook nog een aantal door ons geplande activiteiten aan.

En.... indien iemand een kinderfeestje, een vogelexcursie voor de jeugd, een schooluitje wil plannen, zie de website of vraag via info@natuurcentrum.nl naar de mogelijkheden.

Werkgroep Collecties

Cees Gielis

In de afgelopen periode zijn er weliswaar weinig activiteiten geweest in de Schaapskooi, maar ik ben toch blij dat er enkele aanvullingen op de collecties te melden zijn. Het betreft enkele zangvogels en een egel. Bij de preparateur liggen nu nog een knobbelzwaan, wat een groot probleemgeval is om die goed op te zetten naar de wensen van de vereniging, en een zeekoet in winterkleed. Deze laatste vogel toont het contrast met de zeekoet in broedkleed welke we reeds in de collectie hebben. Naast de dieren zijn er enkele aanvullingen voor de bibliotheek binnengekomen, Het gaat hier om determinatiewerken om groepen insecten te determineren. Deze werken worden door het EIS in Naturalis geproduceerd, en door een lid ter hand gesteld.

Domphoorn en website

Dick Kerkhof

In 2021 verschenen zoals gewoonlijk vier nummers. Net als in 2020 zijn in *De Domphoorn* in 2021 veel natuurfoto's geplaatst, als bescheiden compensatie voor het annuleren van de meeste presentatieavonden wegens de coronapandemie.

Henri Groeneveld maakte een mooie serie over de griendcultuur in de Vijfheerenlanden.

De bezorging van het decembernummer liet weer veel te wensen over. Hoewel de pdf's al eind november naar de drukker waren gestuurd en het blad ruim voor Kerstmis aan PostNL is meegegeven, arriveerde het bij veel leden pas vlak voor Oudejaarsdag.

Hans Evers is in 2021 gestopt als webmaster, Dick Kerkhof is zijn opvolger.

Deze werkgroep heeft geen vast vergader-schema; we werken tegenwoordig op ad hoc-basis: zodra er ruimtelijke ontwikkelingen zijn waarop we moeten reageren, mobiliseren we een groepje gemotiveerde leden die bij de ontwikkeling betrokken zijn en/of er veel van afweten.

In 2021 hebben we plannen van het waterschap voor versterking van de Lekdijk beoordeeld. In overleg met het Zuid-Hollands Landschap zijn ook plannen voor versterking van boezemkades – o.a. bij de Zouweboezem – bekeken.

De energietransitie is ook een belangrijke ontwikkeling. Die hebben we gevolgd en becommentarieerd in overleg met Stichting Het Groene Hart, het Zuid-Hollands Landschap en de werkgroep Ruimte van Gebiedsplatform Alblasserwaard-Vijfheerenlanden.

Met de gemeente Vijfheerenlanden was er overleg over ecologie, vergroting van de biodiversiteit en groenbeheer.

Ten slotte hebben we gereageerd op de plannen voor Gaasperwaard 3, een beoogd bedrijventerrein ten zuiden van de Biezenweg bij Hagestein.

Bestuurssamenstelling en Algemene Ledenvergadering

De Algemene Ledenvergadering moest wegens de coronapandemie uitgesteld worden en is gehouden op 9 september. Annelies van Egmond werd herkozen als bestuurslid.

Het bestuur bestond begin 2021 uit vijf leden, die regulier maandelijks vergaderden. In de herfst waren er enkele extra vergaderingen waaraan bestuursleden en oud-bestuursleden deelnamen. In de loop van het jaar ontstonden binnen het bestuur namelijk ernstige verschillen van inzicht over de manier waarop het bestuur zou moeten functioneren. Een informele commissie, bestaande uit René Ponsen en Jan Vink, heeft een bemiddelingspoging gedaan, maar dit bracht de partijen niet tot elkaar. Dit geconstateerd hebbende, nam voorzitter Annelies van Egmond in december het besluit uit het bestuur te treden.

De overgebleven bestuursleden lieten zich vanaf begin december ondersteunen door enkele oud-bestuursleden, die zullen optreden als adviseurs totdat het bestuur weer op sterkte is.

Vereniging

Het aantal leden daalde licht, van 925 op 1 januari naar 912 op 31 december. In 2021 hebben zich 30 nieuwe leden aangemeld,

maar het aantal opzegging was iets groter. We hadden het overlijden te betreuren van (oud-) werkgroepleden Leo Jansen, Wil Drijvers en Marritje de Leeuw en ereleden Sonja van Baren en Dirk Drijvers.

Gevolgen coronapandemie

Als gevolg van de coronapandemie konden in het voorjaar geen publieks- en jeugdactiviteiten gehouden worden. Ook excursies en het werk van werkgroep Landschapsbeheer gingen deels niet door; een deel van het werk is door inhuurkrachten uitgevoerd.

In de zomer van 2021 kon gelukkig wel veel doorgaan. De Sloopjesdag op 12 juni was zeer succesvol, evenals de Vijfheerenlandenfiets-tocht die op 17 juli – met de nodige voorzorgsmaatregelen – werd gehouden. Ook waren er weer excursies.

Een Open Dag organiseren zat er echter niet in, en ook de traditionele vrijwilligersbijeenkomst ging niet door.

In oktober konden we wel weer beginnen met tweewekelijkse presentatieavonden, georganiseerd door Teus van Ravesteijn en Eric Gibcus. Jammer genoeg moesten we er half november weer mee stoppen. De winterwandeling met erwtensoepp na aankomst kon ook niet doorgaan.

DAGELIJKS BESTUUR

Vice-voorzitter Mw. A. Eleveld 0347 - 322836
 Secretaris Dhr. J. Stevens 0345 - 616883
 Penningmeester Mw. A. Eleveld 0347 - 322836

Voor spoedgevallen kunt u de leden van het bestuur bellen.

Voor algemene zaken graag een bericht naar het postadres:

Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden
 Overboeicop 15 4145 NN Schoonrewoerd
 www.natuurcentrum.nl
 e-mail: info@natuurcentrum.nl

OVERIGE BESTUURSLEDEN

Mw. J. Lokken 06 - 24340243
 Mw. A. van Zijl-Bogerd 0345 - 641416

ERELEDEN

Dhr. S.H. Bakker Dhr. P.J.J. Solleveld
 Dhr. P.C. Bogerd Dhr. A. Versluis
 Dhr. B. de Groot Dhr. J. Vink
 Dhr. H. de Labije Dhr. G. Zijdeveld
 Dhr. R. Ponsen

LEDENADMINISTRATIE

info@natuurcentrum.nl

De minimumcontributie is per kalenderjaar:

Jeugdleden € 6,25
 Leden € 12,50

Voor vragen over uw contributie kunt u bellen met de penningmeester.

Het rekeningnummer voor contributiebetalingen is NL 07 INGB 0001 4752 64 t.n.v. Penningmeester Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden te Vianen. Voor andere betalingen: zie onderaan deze pagina.

WERKGROEPEN

EXCURSIES	B. de Groot	Pr. W. Alexanderstr. 15	4161 AN Heukelum	0345-615991
VOGELS	VACATURE			
AMFIBIEËN	T. den Besten	Rietkamp 8	4133 CT Vianen	0347-374281
PLANTEN	J. de Gans	Weesdijk 18	4132 BL Vianen	06-36299399
NESTKASTEN	P. Solleveld	Korte Kerkstraat 25	4132 BJ Vianen	0347-322307
KNOTWILGEN	J. Stevens			0345-616883
HOOGSTAMFRUIT	A.N. Versluis (verkoop)			0183-602055
MILIEU & RUIMTELIJKE ORDENING	VACATURE	e-mail: info@natuurcentrum.nl		
GROENE WINKEL	J. Lokken	e-mail: jantje@laantje51.nl		06-24340243
JEUGDACTIVITEITEN	C. Kramer	e-mail: info@natuurcentrum.nl		
DIERENAMBULANCE				06-51111290
VOGELWAARNEMING	VACATURE			
REDACTIE	D. Kerkhof	e-mail: dkerkhof@xs4all.nl		06-51042553
NATUURCENTRUM DE SCHAAPSKOOI	Overboeicop 15	4145 NN Schoonrewoerd		0345-641201
CONTACT PER E-MAIL	info@natuurcentrum.nl			

De Schaapskooi is het natuurcentrum van Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden. Adres: Overboeicop 15, 4145 NN SCHOONREWOERD. Telefoon: 0345 - 641201. De Schaapskooi is geopend donderdag 19.00 - 23.00 uur, zaterdag 10.00 - 16.00 uur en zondag 13.00 - 16.00 uur. Voor overige openingstijden, zie de website www.natuurcentrum.nl

Ons bankrekeningnummer voor productbetalingen (o.a. fruit en Groene Winkel) is NL 57 RABO 0301 9643 94

De Natuur en Vogelwacht 'De Vijfheerenlanden' stelt zich ten doel de belangstelling voor de natuur- en dit in de ruimste zin van het woord- te bevorderen.

Zij wil dit bereiken door:

- Het organiseren van excursies en tentoonstellingen.
- Het houden van lezingen en voorlichtingsavonden.
- Het publiceren in de pers.
- Het stichten van weidevogelreservaten.
- Het stichten van natuurreservaten.
- Het bestuderen en begeleiden van bestemmingsplannen.
- Het plaatsen en onderhouden van nestkasten.
- Het voederen van vogels in de winter.
- Het uitoefenen van controles op de naleving van de vogel- en natuurbescherming wet.
- Het signaleren van aantastingen van de natuur en milieu, in het algemeen, en het voeren van acties hiertegen.
- Het steunen en propaganderen voor verenigingen die natuur- en milieubehoud beogen.
- Het bevorderen van aanplant en onderhoud van knotwilgen.
- Het geven van cursussen.

Opricht 26 april 1966 en goedgekeurd bij Koninklijk Besluit d.d. 18 december 1974 nr.: 85.
Ingeschreven in het Verenigings-register nr.: 40321254 bij de Kamer van Koophandel te Utrecht. Per 1 januari 2009 heeft de vereniging de status van ANBI.

ISSN: 2213-395X